

Підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що, самореалізація в творчій діяльності: науковій, комунікативній, художній чи музичній – велика насолода, що відрізняє людину від тварини. «Якщо кому-небудь вдається вирішити істинно творчу задачу, в повній мірі пережити стан інсайта, то він переживає потужний емоційний підйом, котрий можливо порівняти з релігійним екстазом або закоханістю» (А. Ейнштейн). Крім того, можна згодитися з цікавим висновком Р. Мейя, який зазначає, що однією з основних цілей життя повинно бути не абсолютна гармонія, до якої приводить усунення конфлікту, а саме творче перетворення деструктивних конфліктів в конструктивні.

На основі проведеного дослідження рекомендовано:

1. В теоретичних і прикладних дослідженнях аналізу та експертизи внутрішньо особистісних конфліктів продовжувати поглиблення, систематизацію теорії і практики розвитку творчого потенціалу особистості як шляху вирішення конфліктів.
2. В процесі надання консультацій, здійснення виховного впливу для вирішення внутрішньо особистісних конфліктів фахівцями доцільно застосовувати спеціальний психолого-педагогічний вплив, переважно розвивально-корекційними методами з метою оптимізації розвитку творчих вмінь і навичок клієнта.
3. В період подальшої адаптації клієнта в процесі подолання ним внутрішньо особистісного конфлікту рекомендувати активно продовжувати вдосконалювати творчі уміння і навички, через самовиховання, самокорекцію.

Список використаних джерел:

1. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. М: Прогресс, 1995.
2. Галаган В. Я., Орлов В. Ф., Отич О. М. Конфліктологія: Конспект лекцій. Для підготовки магістрів усіх форм навчання / В. Я. Галаган, В. Ф. Орлов, О. М. Отич. – К.: ДЕДУТ, 2008. – 293 с.
3. Герасіна Л. М., Панов М. І., Осіпова Н. П. Конфліктологія / За ред. Л. Н. Герасіної, М. І. Панова. – Х.: Право, 2002. – 256 с.
4. Лурия А. Маленькая книжка о большой памяти. М., 1968.
5. Маслоу А. Психология бытия. М: Рельеф – бук, 1997.

КІБЕНКО Е. О., студентка НаУКМА (м.Київ)

ПРАГНЕННЯ ДО ОБ'ЄКТИВНОСТІ В УЯВЛЕННЯХ ПРО ЖИТТЄВІ СИТУАЦІЇ ЯК ПРИЧИНА ПОДРУЖНІХ КОНФЛІКТІВ

Останні десятиліття суспільство активно переживає динамічні зміни усталених ціннісних орієнтацій, руйнує старі стереотипи та породжує нові, стикається з численними викликами у сфері міжособистісних стосунків. Зокрема часто конфлікти виникають між членами подружжя, що не може не впливати деструктивно на стосунки у шлюбі.

Першопричиною конфліктів у подружжі є суб'єктивність. Як би парадоксально не звучало, але разом з тим і прагнення до об'єктивності можна класифікувати як основну причину подружніх конфліктів. Це зумовлено тим, що свідомість людини завжди інтенціональна, тобто спрямована на об'єкт. Поняття інтенціональності є одним з центральних у феноменології Е. Гуссерля, вчення якого служить теоретичною основою дослідження про прагнення до об'єктивності як причини подружніх конфліктів. Наприклад, хоч при сприйнятті певного об'єкта у свідомості виявляється його неперервна варіантність, це не порушує єдність цілісного усвідомлення, а фактично залишається усвідомленням одного і того ж об'єкта.[1] Разом з тим, будь-яка реальність і світ вцілому, який ми сприймаємо як такий, що існує, існує тільки в якості наших власних уявлень про нього. Навіть позитивізм занепав через визнання неодмінної суб'єктивності вчених. Будь-який науковий експеримент не може бути об'єктивним, тому що і особистість вченого, і парадигма, в якій він працює, накладають суб'єктивний відбиток на результат. Водночас, людина існує в світі і психічно, і тілесно, тобто виступає частиною світу, який вона сама і конструює.[1] Світ в усій його багатоваріантності у свідомості людини неодмінно виявляється заснованим на власному досвіді. Навіть світ фантазій, «неемпіричний» світ конструюється з елементів, що можуть бути помислені конкретною людиною. Він жодним чином не може породжуватися з того, чого ще немає у свідомості. Більш того, світ, сконструйований кожною окремою людиною являється їй як апперцептивна єдність одразу в її повному смислового змісті.[1] Оскільки свідомість прагне до усунення суперечності, то «зіткнення» з суб'єктивним іншою людиною, яка намагається переконати в його об'єктивності, призводить до конфлікту.

Таким чином, у свідомості двох різних людей певний предмет чи явище у певний момент часу може виступати з відмінностями, хоча свідомість обох спрямована те ж саме. Звідси робимо висновок, що ці суб'єктивні відмінності, оскільки вони не очевидні опоненту, сприймаються як притаманні реально предмету чи явищу, відносно яких і зародився конфлікт. Оскільки кожен із партнерів сприймає своє уявлення про «щось» як тотожне реальному «щось», то з'являється прагнення переконати опонента у істинності саме своїх уявлень. Тому причина будь-якого конфлікту у подружжі зводиться до вищезазначеного прагнення до об'єктивності. З цього приводу можна згадати Ф. Ніцше, який сказав, що «усе життя – це суперечка про смаки та уподобання». [2] Якщо прийняти цю ідею, то стає очевидно, що таких суперечок уникнути неможливо. Залишається знаходити шляхи мінімізації ситуацій, за яких доводиться вдаватися до деструктивного конфлікту. Варто зазначити, що не всі «зіткнення» суб'єктивних уявлень породжують конфлікт та не всі конфлікти чинять негативний вплив на міжособистісні стосунки. Тільки тоді суб'єктивність в уявленнях переростає у конфлікт, коли сприймається суб'єктом цього уявлення як об'єктивність. Такий конфлікт не може бути вичерпаний компромісом, адже це передбачає часткове руйнування суб'єктивних уявлень обох партнерів або пропонує симбіоз двох уявлень про те саме явище, який не сприйматиметься як

достовірний елемент світу жодною зі сторін. Тому запорукою відсутності конфліктів буде прийняття уявлень партнера такими як вони є, без спроб апеляції до об'єктивності.

Список використаних джерел:

1. Гуссерль Э. Феноменология / ред. В. И. Молчанова. Логос. 1991. № 1. URL: <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000067/index.shtml>
2. Ницше Ф. Так говорил Заратустра / пер. В. В. Рынкевича, ред. И. В. Розовой. М.: «Интербук», 1990. URL: <http://psylib.org.ua/books/nitzf01/index.htm>

КОЧАРОВСЬКИЙ М. С., PhD-студент, НаУКМА (м.Київ)

КОНФЛІКТ ВЕДУЧОГО ТА ТРЕНІНГОВОЇ ГРУПИ В СП ТРЕНІНГАХ

На даний час соціально-психологічні тренінги надійно увійшли в повсякденну практику інтерактивного навчання. Вони дають змогу порівняно швидко та ефективно оволодіти необхідними теоретичними знаннями та практичними навичками у спеціально створених безпечних умовах. Проте, у зв'язку з тим, що тренінг - це навчання здійснюване з опорою на механізми групової взаємодії, під час тренінгу можуть виникати конфлікти. Одним з типів конфліктів, що виникають під час тренінгу є конфлікт власне ведучого та тренінгової групи. Відтак, ведучий має вміти керувати групою, знаходити спільну мову з людьми різного віку, професій, рівня освіти, характеру та статті. Окрім того, у зв'язку з тим, що будь-який конфлікт супроводжується підвищенням психічного навантаження на ведучого, він повинен мати великий запас терпіння, витримку і вольовий самоконтроль.

Конфлікти між групою та ведучим можуть виникати на декількох етапах проведення тренінгу і можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки.

На вступному, коли створюються групові правила, визначається стиль роботи, уточнюються особисті цілі учасників можуть виникати конфлікти, що проявляються в об'єднанні учасників або проти власне тренера, або проти правил, що їх вводить ведучий, пропонуваніх вправ тощо. В даному випадку одним з можливих вирішень такого конфлікту є пояснення ведучим необхідності правил, що вводяться, та вправ, що пропонуються до виконання.

В ході наступного, основного, етапу, коли група вже працює над поставленою задачею в рамках встановлених правил можуть виникати міжособистісні конфлікти як між членами групи, так і між власне групою, або окремими її членами, чи підгрупами, та ведучим. Ці конфлікти можуть виникати як спонтанно, коли група, або її члени, змагаються за домінування в групі, так і створюватись навмисно самим ведучим, коли він, наприклад, бере на себе роль опонента групи, або коли ведучий виконує роль безпосереднього учасника групи. Варто зазначити, що такі конфлікти не обов'язково виражаються в прямому протистоянні групи та ведучого. Це залежить від типу поставленого завдання, форми групової роботи, стилю керівництва групою ведучого, його підходу до організації роботи та ролі, що її виконує ведучий, на даному етапі тренінгу.